

ภาษากับอุดมการณ์เกียรติภูมิในวาทกรรมเพลงมาร์ช โรงเรียนประจำจังหวัดไทย¹

Language and Ideology of Dignity in the Discourse of School Marching Songs in Thailand

ดร.ทินวัฒน์ สร้อยกุลเรือ²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุดมการณ์เกียรติยศในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดโดยเก็บข้อมูลเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด จังหวัดละ 1 เพลง รวมเป็น 77 เพลง โดยใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ผลการศึกษาพบกลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ ซึ่งเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์เกียรติภูมิของโรงเรียนโดยมีชุดความคิดที่สนับสนุนอุดมการณ์นี้ได้แก่ 1) ชื่อเสียงของโรงเรียนที่มีประวัติอันยาวนานมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ 2) ความเป็นเลิศทางวิชาการและการกีฬา 3) ชื่อเสียงของโรงเรียน ชุดความคิดดังกล่าวประกอบสร้างให้นักเรียนมีรักความรักความเทิดทูน และภาคภูมิใจในโรงเรียนของตนจนกลายเป็นค่านิยมของสังคม วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการผลิตตัวบทได้แก่ ประวัติศาสตร์ของโรงเรียน บทบาทหน้าที่ของสถาบันการศึกษา ค่านิยมทางการศึกษา ระบบการศึกษาไทย ความมกตัญญู และความต้องการยอมรับของสังคม

คำสำคัญ: ภาษา อุดมการณ์ เกียรติภูมิ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพลงมาร์ชโรงเรียน

1 This work was supported by Hankuk University of Foreign Studies Research Fund of 2018

2 Ph.D. in Thai Language, Associate Professor, Department of Thai Interpretation and Translation, Hankuk University of Foreign Studies

Abstract

This article aims to study the ideology of dignity in the discourse of school marching songs. The school marching song of each province; the total of 77 songs was studied by Critical Discourse Analysis. The strategy found in the school marching songs was the use of lexical choice which revealed the ideology and the dignity of the schools. The ideas supporting this ideology included: 1) the reputation of schools with a long history related to important people, 2) academic excellence and sports and 3) school reputation. These ideas caused the students to love and admire their schools. They were also proud of their schools and these became social value and socio-cultural practice affecting the production of the texts in the school marching songs, which included school history, roles of educational institutions, educational values, Thai education system, gratitude and social acceptance.

Keywords: Language, *Ideology*, dignity, Critical Discourse Analysis, school marching songs

1. บทนำ

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้โดยมีครูหรืออาจารย์เป็นผู้ดูแล โรงเรียนนอกจากจะมีบทบาทและหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนแล้ว โรงเรียนยังเป็นสถาบันที่มีความสำคัญทางสังคมในการขัดเกลานักเรียนซึ่งเป็นพลเมืองของชาติเป็นบุคลากรที่ดีให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมที่ได้วางไว้เพื่อให้สังคมเป็นระเบียบดังที่ ดำรงค์ ฐานดี (มปป: 6) กล่าวว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาหมายถึงแบบแผนในการคิด และการกระทำที่เกี่ยวกับเรื่องการอบรมให้การศึกษาแก่สมาชิกใหม่ของสังคม รวมทั้งการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งด้วย โรงเรียนเป็นสถาบันที่ครอบคลุมหัวข้อต่างๆ เช่น เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร การสอบเข้า การเรียนการสอน การฝึกอบรมในด้านต่างๆ และการเลื่อนชั้น เป็นต้น

โรงเรียนมีหน้าที่ในการขัดเกลานักเรียนทางตรงต่อจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ไม่ว่าโรงเรียนรัฐบาลหรือเอกชนต่างก็ต้องสนองรับนโยบายชาติ อาทิ แผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมนักเรียนในการถ่ายทอดอุดมการณ์ ระบบความเชื่อที่คนในสังคมเชื่อว่าเป็นความจริง เป็นเรื่องปกติโดยปราศจากการตั้งข้อสงสัยซึ่งแนวความคิดนี้สะท้อนวิถีปฏิบัติและโครงสร้างอำนาจของสังคมนั้นๆ ผ่านการประกอบสร้างความหมายที่นำไปสู่การผลิตและ/หรือการผลิตซ้ำความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคม นอกจากนี้อุดมการณ์ยังเป็นตัวกำหนดการสื่อสารของคนในสังคมว่า ใครมีอำนาจในการเป็นผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารภายใต้เงื่อนไขในการส่งสารแบบใดแบบหนึ่ง (Fairclough, 1995:14; van Dijk, 1997:26; Wennerstrom, 2006:6)

นอกจากการเรียนการสอนแล้วโรงเรียนยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่มุ่งส่งเสริมวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงศิลปวัฒนธรรม อาทิ การแข่งขันทางวิชาการ งานกีฬา งานไหว้ครู งานปฐมนิเทศ เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวอาจใช้เพลงมาร์ชประจำโรงเรียนนั้น เป็นสื่อกลางในการสื่อสารของแต่ละกิจกรรม ดังนั้นเพลงมาร์ชจึงเป็นวิธีการสื่อสารหนึ่งของโรงเรียนในการถ่ายทอดอุดมการณ์หรือชุดความคิดใดความคิดหนึ่งซึ่งมีผลต่อการครอบงำความคิดของนักเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องจนมองว่าเพลงมาร์ชโรงเรียนเป็นเรื่องปกติของทุกโรงเรียนที่ต้องมีโดยไม่มีข้อสงสัย โดยผู้ที่ประพันธ์เนื้อเพลงมาร์ชมักเป็นบุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในประกอบสร้างความหมายที่มีผลต่อผู้คนในสังคม เพลงมาร์ช โรงเรียนจึงไม่มีบทบาทเพียงแค่เสียงเตือนเพื่อเรียกเข้าแถวในตอนเช้า หรือเปิดในงานพิธีต่างๆ ของโรงเรียน แต่ยังเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดอุดมการณ์ที่มีต่อนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนประจำจังหวัดเป็นสถานศึกษาที่เป็นศูนย์กลางของแต่ละจังหวัด เป็นสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นศูนย์รวมความเจริญทางการศึกษา อาทิ ระบบการคัดเลือกนักเรียนที่มีผู้เข้าแข่งขันจำนวนที่สูง ระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย อาคารเรียนหรือห้องปฏิบัติการที่เพียบพร้อม และมีบุคลากรด้านการศึกษาที่มีคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญสูง เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้โรงเรียนประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดมีชื่อเสียงและมียกนักเรียนสมัครสอบเข้าแข่งขันเพื่อเป็นนักเรียนในอัตราที่สูง การเข้าเรียนโรงเรียนประจำจังหวัดจึงไม่ใช่สถานที่ที่ให้ความรู้ที่ดีที่สุดเท่านั้น แต่ยังประกอบสร้างอุดมการณ์บางอย่างแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง

ราชบัณฑิตยสถาน (ออนไลน์. 2554) ได้ให้ความหมาย “เกียรติภูมิ” หมายถึง *เกียรติเพราะความนิยม และได้ให้ความหมายของคำว่า “เกียรติ” ว่า ชื่อเสียง, ความยกย่องนับถือ, ความมีหน้ามีตา* ดังนั้นเกียรติภูมิโรงเรียนจึงหมายถึง ชื่อเสียงของโรงเรียนที่เกิดเป็นค่านิยมแก่ผู้คนในสังคมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัด จนก่อให้เกิดความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา ของผู้คนในสังคม ผู้วิจัยเชื่อว่าเพลงมาร์ชประจำโรงเรียนเป็นวาทกรรมประเภทหนึ่งที่มีส่วนในการประกอบสร้างอุดมการณ์เกียรติภูมิแก่ผู้คนในสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดประกอบสร้างอุดมการณ์เกียรติภูมิด้วยชุดความคิดใดบ้าง ผ่านกลวิธีภาษาอย่างไร โดยตัวบทที่นำมาศึกษาเป็นเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด 77 เพลงจาก 77 จังหวัดในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาษาและอุดมการณ์เกียรติยศในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด

3. กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ใช้กรอบทฤษฎีหลักคือวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มองว่า ภาษาและสังคมมีอิทธิพลต่อกัน กล่าวคือภาษาประกอบสร้างสังคมและสังคมประกอบสร้างภาษา ดังนั้นในการวิเคราะห์ตัวบทนั้น วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะวิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยคในตัวบทเพื่อหาอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ โดยคำศัพท์ในตัวบทนี้ทำหน้าที่เน้นให้อุดมการณ์บางอย่างโดดเด่นในขณะเดียวกันก็ลดความสำคัญหรือซ่อนเร้นบางอุดมการณ์ไว้ (Machin and Mayr, 2012: 20) งานวิจัยนี้ใช้กรอบสามมิติของ Fairclough (1995: 56) โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 มิติดังนี้

3.1 ตัวบท (Text) หมายรวมทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้จริง เช่น รายการซื้อสินค้า บทความในหนังสือพิมพ์ บทสัมภาษณ์ บทสนทนา รายการโทรทัศน์ และข้อความบนเว็บไซต์ ทั้งนี้การวิเคราะห์ตัวบทเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ลักษณะทางภาษาศาสตร์ กล่าวคือ คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ ความหมาย การเชื่อมโยงความ

ที่อยู่ในระดับเหนือกว่าประโยค การวิเคราะห์ประโยคในตัวบทจะเผยถึงการสร้างภาพแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอัตลักษณ์ (Fairclough, 1992: 73)

3.2 วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse practice) หมายถึง วิธีการที่ผู้ผลิตตัวบทเลือกชนิดหรือประเภทของ วาทกรรมเพื่อผลิตตัวบทและวิธีการที่ผู้รับตัวบทก็ใช้ชนิดหรือประเภทของตัวบทในการบริโภคและตีความตัวบท (Jorgenson and Phillips, 2002: 68)

3.3 วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural practice) หมายถึง การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเหตุการณ์การสื่อสาร 3 ประเด็น ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม (Fairclough, 1992: 73) ทั้งนี้วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมอาจจะหมายถึงสถานการณ์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีปฏิบัติของสถาบันทางสังคมที่เหตุการณ์ทางการสื่อสารเกิดขึ้น หรือกรอบของสังคมและวัฒนธรรมโดยรวม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยพบว่าม้งานวิจัยจำนวนมากที่ใช้ข้อมูลประเภทเพลง อาทิ เพลงลูกทุ่ง เพลงหมอลำ เพลงไทยสากล เพลงประกอบละคร เพลงพื้นเมือง เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น โดยศึกษาตัวบทเพลงผ่านแนวคิดและมุมมองต่างๆ แต่จากการศึกษาพบว่า เพลงมาร์ชหรือเพลงที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนเพื่อสื่อความหมายไปยังสมาชิกหรือผู้ฟัง ทั่วไป เช่น เพลงประจำจังหวัด เพลงทหารมีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยเห็นว่าเพลงดังกล่าวล้วนสร้างขึ้นเพื่อสื่ออุดมการณ์บางอย่างแก่สมาชิกจึงนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในงานวิจัยนี้ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รวาวัฑฒ์ ชูโต และ กิตติ กันภัย (2551) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยและผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม เพลงชาติไทยเป็นเพลงอันทรงเกียรติยศประวัติศาสตร์ที่ถูกกำหนดขึ้นมาให้เป็นหนึ่งในสัญลักษณ์สำคัญประจำชาติและเป็นเสมือนดังแหล่งรวมใจให้พี่น้องเพื่อนร่วมชาติทั้งหลายได้เกิดสามัคคีธรรม สำนึกที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทั่วทุกฝ่าย ผ่านการแพร่กระจายขยายเสียงจากสื่อมวลชนหลากหลายแขนง ออกไปตามสถานที่ต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน ด้วยเหตุนี้เอง เพลงชาติไทยจึงเป็นบทเพลงที่หากผู้ใดขึ้นชื่อว่าเป็นไทย ผู้นั้นย่อมสมควรที่จะสามารถเข้าถึงและเข้าใจแก่นสารสาระอันมีบรรจุอยู่ภายในบทเพลงดังกล่าวได้อย่างมีต้องเคลือบแคลงสงสัย

เมศิณี ภัทธมูทธา และ พชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2554) ศึกษาเรื่อง เพลงประจำจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง : วัฒนธรรมและความเชื่อโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมด้านความเชื่อที่ปรากฏในเพลงประจำจังหวัดของเขตภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด จำนวน 194 เพลง ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาในเพลงประจำจังหวัดได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมด้านความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องบุญ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความเชื่อเรื่องโชคลาง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตภาคเหนือตอนล่างมีแนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบุญมากที่สุด รองลงมาคือ แนวคิดที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องโชคลาง

พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ (2554) ได้ศึกษาวาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะวาทกรรมชาตินิยมที่แฝงอยู่ในคำแถลงนโยบาย เพลงปลุกใจ และคำขวัญของรัฐบาลไทย ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาล ประกอบไปด้วยชุดวาทกรรมย่อยหลายชุด อาทิ วาทกรรมรัฐบาลคือผู้สร้างและพัฒนาชาติ วาทกรรมร่วมมือกับรัฐบาลพัฒนาชาติ วาทกรรมรัฐบาลคือผู้รักชาติ วาทกรรมสามัคคีสามานฉันท์ วาทกรรมเชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณความเป็นไทย วาทกรรมเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ วาทกรรมดำรงเอกราชอธิปไตย ความมั่งคั่งและผลประโยชน์ของชาติ วาทกรรมเรื่องความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วาทกรรมเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยคือสัญลักษณ์และสมบัติชาติไทย วาทกรรมเข้าใจประชาธิปไตยและยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ เป็นต้น

ปณิธาน บรรณาธรรม (2558) ศึกษาเรื่อง การสื่อความหมายในเพลงประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อความหมายด้วยศิลปะการใช้ถ้อยคำที่ปรากฏในเพลงประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและเพื่อศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อเพลงดังกล่าว ผลการศึกษาพบภาพพจน์ทั้งสิ้น 8 ชนิดได้แก่ นามนัย อุปลักษณ์ อนุนามนัย ปฏิปฐา อุปมา ปฏิภาคพจน์ อาวัตพากษ์ สารสำคัญที่ปรากฏทั้ง 10 เพลงได้แก่ การนำเสนอภาพที่แสดงถึงความสวยงาม ความรื่นรมย์ การกล่าวถึงสัญลักษณ์ของสวนสุนันทา ความรักความสามัคคีของชาวสวนสุนันทา การกล่าวแสดงความเคารพเทิดทูนสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ ความดีเด่นด้านการศึกษา การมีสาวงามเป็นกุลสตรี การเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และการปลูกฝังให้ศิษย์เป็นคนดีในสังคม

อจณราพร ไครบุตร และวิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2559) ศึกษาวัฒนธรรมในบทเพลงปลุกใจให้รักชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2510-2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงปลุกใจให้รักชาติ ผลการวิจัยพบว่าประเภทวัฒนธรรมโดยศึกษาเฉพาะความหมายประจำรูปประโยค แบ่งได้ 12 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมการบอกเล่า วัฒนธรรมการขอร้อง วัฒนธรรมการสั่ง วัฒนธรรมการถาม วัฒนธรรมการแสดงความรู้สึก วัฒนธรรมการปรึกษา วัฒนธรรมการทำทนาย และวัฒนธรรมการอวยพร การใช้วัฒนธรรมการบอกเล่าเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคล้อยตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ถึงประวัติความเป็นมาอันยิ่งใหญ่ของชาติไทย เพื่อให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนแผ่นดินไทย นอกจากนี้การใช้วัฒนธรรมสัญญา ซึ่งมีเงื่อนไขสาระสำคัญให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกมั่นคง การให้ผู้ฟังได้ให้คำมั่นสัญญาในการเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อพิทักษ์ปกป้องแผ่นดินไทยอันเป็นที่รัก

เทพ บุญตานนท์ (2559) ศึกษาเพลงมาร์ชทหารกับการสร้างภาพลักษณ์กองทัพผู้ปกป้องชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจการใช้เพลงมาร์ชทหารเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่กองทัพ ซึ่งเนื้อหาของเพลงมาร์ชทหารนั้นมีพัฒนาการตามสถานการณ์ทางการเมือง ตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกเพลงมาร์ชถูกใช้เพื่อปลุกจิตสำนึกความรักชาติ และจงรักภักดีของทหารต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คณะราษฎรมีความพยายามลดอำนาจและบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อกองทัพจึงมีการยกเลิกกรมทหารรักษาพระองค์ รวมทั้งการใช้เพลงมาร์ชทหารเพื่อปลุกจิตสำนึกและสร้างภาพลักษณ์ทหารในลักษณะใหม่ โดยให้ทหารตระหนักว่าหน้าที่ของตนคือการปกป้องเอกราชของชาติและรัฐธรรมนูญไม่ใช่การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์เหมือนในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ด้วยการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มอำนาจทางการเมืองกลุ่มต่างๆ ในทศวรรษ 2490 ทำให้สถาบันกษัตริย์มีบทบาทในทางการเมือง และกองทัพอีกครั้งหนึ่งโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีส่วนร่วมสำคัญในการพระราชนิพนธ์เพลงมาร์ชทหาร ซึ่งเพลงเหล่านี้มีลักษณะสำคัญคือการปลุกฝัง และสร้างภาพลักษณ์กองทัพให้เป็นทหารของพระราชชาติอีกครั้งหนึ่ง

5. นิยามศัพท์

5.1 อุดมการณ์ หมายถึง แนวความคิดความเชื่อที่คนในสังคมใดสังคมหนึ่งเชื่อว่าเป็นความจริง เป็นเรื่องปกติ/เป็นเรื่องธรรมชาติโดยปราศจากการตั้งคำถาม/ข้อสงสัย ซึ่งแนวความคิดนี้สะท้อนโครงสร้างอำนาจของสังคมนั้นๆ ผ่านการประกอบสร้างความหมายที่นำไปสู่การผลิตและ/หรือการผลิตซ้ำความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมในสังคม (Fairclough, 1995, p. 14; Simpson, 1993; Thomson, 1984)

5.2 เกียรติภูมิ หมายถึง ชื่อเสียงที่ก่อให้เกิด ความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตาในสังคม เกียรติภูมิดังกล่าวเกิดขึ้นมาจากค่านิยมของผู้คนในสังคมจนเชื่อว่าเป็นความจริง และถูกการประกอบสร้างผ่านผู้มีอำนาจที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน

6. ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนและวิธีในการวิจัย การคัดเลือกข้อมูล การเก็บข้อมูล ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 การคัดเลือกข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์โรงเรียนประจำจังหวัดเป็นตัวแทนโรงเรียนต่างๆ เนื่องจากบางจังหวัดมีโรงเรียนประจำจังหวัดชายล้วนและหญิงล้วน ผู้วิจัยได้ใช้ปี พ.ศ. ที่ใช้การก่อตั้งเป็นเกณฑ์โดยเลือกโรงเรียนที่ก่อตั้งก่อนเป็นตัวแทนโรงเรียนประจำจังหวัด จำนวน 77 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 เพลง ซึ่งข้อมูลในการวิเคราะห์ทั้งสิ้นจำนวน 77 เพลง หากโรงเรียนใดมีเพลงมาร์ชมากกว่าหนึ่งเพลงผู้วิจัยจะใช้วิธีการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องว่า เพลงใดเป็นเพลงมาร์ชหลักหรือเป็นเพลงมาร์ชแรกของโรงเรียนเพื่อคัดเลือกเพลงเป็นตัวอย่างของข้อมูล

6.2 การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด นั้นผู้วิจัยจะเข้าไปยังเว็บไซต์ของโรงเรียนประจำจังหวัดนั้นๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลเพลง และหากโรงเรียนใดไม่สามารถระบุได้เป็นโรงเรียนประจำจังหวัด ผู้วิจัยจะสอบถามคนในพื้นที่เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยจะถอดบทเพลงเป็นภาษาเขียนในโปรแกรม Microsoft Word เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะรวบรวมเอกสารประเภทแผ่นพับโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หรือข้อมูลอื่นๆ ของโรงเรียนที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นใช้ประกอบในการวิเคราะห์สังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการผลิตตัวบทและวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเพื่อสะท้อนแง่มุมทางสังคมผ่านภาษาในบทเพลง

6.3 ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่อชุดความคิดเกี่ยวกับเกียรติภูมิโดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของ Fairclough (1992, 1995) ซึ่งวิเคราะห์ออกเป็น 3 มิติ โดยขั้นตอนที่หนึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม หลังจากนั้นขั้นตอนที่สองวิเคราะห์อุดมการณ์เกียรติภูมิ และขั้นตอนที่สามวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การผลิตตัวบท สาร การกระจายตัวหรือการเผยแพร่สารและการรับตัวบทหรือการรับสาร ในวาทกรรมเพลงมาร์ชโดยใช้เกณฑ์ SPEAKING ของ Hymes (1972) เพื่อเผยให้เห็นกระบวนการผลิตและการกระจายของตัววาทกรรมไปยังผู้รับสาร และผู้รับสารมีผลต่อการผลิตตัวอย่างไร

2) การวิเคราะห์ตัวบท (Text)

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดผู้วิจัยนำกรอบความรู้ทางด้าน อรรถศาสตร์ (Semantics) และวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ในการวิเคราะห์ตัวบทเพื่อนำไปสู่การค้นหาคูความหมายเกี่ยวกับอุดมการณ์ที่ประกอบสร้างขึ้นผ่านตัวบท

3) การวิเคราะห์อุดมการณ์เกียรติภูมิในเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผ่านกลวิธีทางภาษา โดยชุดความคิดดังกล่าวที่จะพบถูกประกอบสร้างด้วยกลวิธีทางภาษาใด ทั้งนี้การวิเคราะห์ผู้วิจัยจะวิเคราะห์อุดมการณ์เกียรติภูมิทั้งสี่ภาคได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดประกอบสร้างอุดมการณ์เกียรติภูมิผ่านชุดความคิดใดบ้าง

4) วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural practice)

ในกรอบที่สามนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ข้อมูลโรงเรียนในช่วงเวลาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการประกอบสร้างอุดมการณ์ในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการผลิตตัวบทและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

7. ผลการวิจัย

บทความเรื่องเกียรติภูมิในเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดไทยนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยออกเป็นสามส่วน ได้แก่ วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม อุดมการณ์เกียรติยศในเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด และวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice)

เพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดในแต่ละโรงเรียนมีประวัติอันยาวนาน เพลงมาร์ชส่วนมากจึงถูกแต่งขึ้นโดยบุคคลสำคัญ อาทิ เจ้าเมือง ผู้บริหาร ครู หรือศิษย์เก่า เพลงมาร์ชจึงเป็นตัวแทนของโรงเรียน ในขณะที่โรงเรียนมีฐานะผู้ส่งสาร เพื่อสื่อความถึงลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ต้องการปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี ปฏิบัติดี มีความอดทน อดกลั้น อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาเล่าเรียนและสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นสุขหลังจากสำเร็จการศึกษา เพื่อให้เห็นวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมผู้วิจัย นำกรอบ SPEAKING ของ Hymes (1972) มาใช้เป็นแนวทางเพื่อให้เห็นถึงการผลิตตัวบทและการกระจายตัวบท รวมถึงตัวบทมีผลต่อผู้รับสารอย่างไร

1) S = Setting/ Scene (setting including the time and place) เพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดนั้นมักจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของโรงเรียน บุคคลสำคัญที่มีบทบาทต่อโรงเรียนนั้นๆ โดยมีเนื้อหาเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรัก ความสามัคคี เพลงจึงมักมีเนื้อความที่เล่าถึงประวัติของโรงเรียนอันยาวนาน เพลงมาร์ชมักมีเนื้อความเชื่อมโยงถึงจังหวัดของโรงเรียนนั้นๆ

2) P = Participant ผู้ร่วมสื่อสาร เพลงมาร์ชโดยส่วนมากจะแต่งขึ้นโดยบุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน แต่เพลงถูกนำมาสื่อสารเพื่อเป็นตัวแทนโรงเรียน ทั้งเนื้อหาและท่วงทำนองเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของโรงเรียน เมื่อเพลงมาร์ชถูกนำ

มาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพลงจึงมีผู้ร่วมสื่อสารคือ นักเรียน คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครอง รวมถึงประชาชนในจังหวัดนั้นๆ ตลอดปีกิจกรรมในโรงเรียนเกิดขึ้น เพลงมักนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อใช้สื่อสารกับผู้มาร่วมเหตุการณ์นั้นๆ

3) E = Ends คือจุดมุ่งหมาย เพลงมาร์ชถูกนำมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อาทิ ใช้เพื่อเป็นเสียงเตือนก่อนการเข้าแถวเคารพธงชาติ เปิดใช้ในพิธีการปฐมนิเทศ หรือ เปิดในงานกีฬาสีของโรงเรียน แต่ทั้งนี้เพลงมาร์ชประจำโรงเรียนต่างมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมถึงความรักความเทิดทูนที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนรวมถึง บุคคลอื่นๆ ด้วย อาทิ ผู้บริหาร คณาจารย์ หรือผู้ปกครอง

4) A = Act sequence ดังเดิมนั้นเพลงมาร์ชแต่งขึ้นเพื่อสร้างความฮึกเหิม และใช้เพื่อการเดินแถวให้เป็นระเบียบ บ่อยครั้งเพลงมาร์ชโรงเรียนก็ถูกนำมาใช้เพื่อการเดินแถวเข้าห้องเรียน หรือเดินสนามในงานกีฬาสี ถ้อยคำที่ใช้ในเพลงมาร์ชนอกจากการใช้คำเพื่อให้เกิดภาพพจน์เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดความรักและเทิดทูนสถาบันแล้ว เพลงมาร์ชยังมีถ้อยคำแจ้งเพื่อทราบอันสื่อถึงประวัติความเป็นอันยาวนานของโรงเรียน ความเป็นเลิศทางวิชาการหรือการศึกษา

5) K = Key คือนำเสียงซึ่งช่วยให้เสริมความหมายของคำพูดมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยท่วงทำนองมาร์ชที่มีจังหวะเร็ว อาจรวมถึงการใช้เสียงร้องชายหรือหญิงที่เป็น การประสานเสียงซึ่งสื่อถึงความเป็นพวกพ้อง ความสามัคคี เมื่อเพลงถูกนำมาเผยแพร่ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่สื่อไปยังผู้ฟังจำนวนมากเพลงมาร์ชจึงมีน้ำเสียงถึงความรัก ความสามัคคีของนักเรียน หรือรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้บริหารหรือ คณาจารย์ด้วย

6) I = Instrumentalities เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร โดยปกติเพลงมาร์ชมักใช้เปิดในช่วงเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติผ่านเสียงตามสายแล้วเพลงมาร์ชยังเผยแพร่ไปยังสื่อต่างๆ เช่น หน้าปกสมุดของโรงเรียน กิจกรรมเสียงตามสาย เว็บไซต์ประจำโรงเรียน ดังนั้นจะเห็นว่าเพลงมาร์ชไม่ได้เผยแพร่เพียงภายในโรงเรียนเท่านั้น เพลงมาร์ชยังถูกเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์และสื่อต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้รับฟังไม่ใช่เพียงแค่นักเรียนเท่านั้น

7) N = Norms of Interaction and Interpretation คือบรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์และการตีความปฏิสัมพันธ์ของผู้ร่วมสื่อสารต้องพิจารณาตามบริบทที่ล้อมไปด้วยวัฒนธรรมของผู้คนในแต่ละสังคม การตีความในการสื่อสารในแต่ละครั้งต้องเข้าใจลักษณะของงาน สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติ การเข้าใจดังกล่าวทำให้วิธี

การรูปแบบการสื่อสาร ภาษา มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป การเข้าใจวิถีปฏิบัติของ
ผู้คนในโรงเรียนผ่านเพลงมาร์ชทำให้วิถีชีวิตนักเรียนไทยในสถาบันการศึกษาแบบหนึ่งด้วย

8) G = GENRE หมายถึงประเภทของการสื่อสาร ตัวบทที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้เป็นเพลงประเภทเพลงปลุกใจ โดยปกติเพลงมาร์ชจะมีท่วงทำนองและจังหวะเร็ว
เพื่อสร้างความฮึกเหิม เพลงจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารผ่านกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ทั้งนี้เพลงมาร์ชมีการผลิตซ้ำและเผยแพร่อย่างต่อเนื่องเพื่อตอกย้ำชุดความคิด
หรืออุดมการณ์ที่ส่งผลต่อความคิดและการกระทำของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

7.2 อุดมการณ์เกียรติภูมิในวาทกรรมเพลงมาร์ช

ผลการศึกษาพบกลวิธีเลือกใช้คำศัพท์ในการประกอบสร้างอุดมการณ์เกียรติภูมิ
จำนวนมาก ทั้งนี้กลวิธีในการเลือกใช้คำศัพท์สามารถสื่อถึงอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในวาทกรรม
ได้ (van Dijk, 1995: 259) การเลือกใช้คำศัพท์เป็นกลวิธีทางภาษาที่สำคัญที่ช่วยผู้รับสาร
ในการตีความเหตุการณ์ต่างๆ ช่วยในการทำความเข้าใจเจตนาของผู้ที่เกี่ยวข้องใน
เหตุการณ์นั้นๆ ดังนั้นการเลือกใช้คำศัพท์จึงช่วยให้เข้าใจสารที่ผู้ผลิตตัวบทตั้งใจที่จะ
สื่อถึงผู้รับสาร นอกจากนี้คำศัพท์ยังสามารถบ่งบอกได้ว่าผู้ผลิตตัวบทมีความคิดเห็นอย่างไร
ต่อการกระทำ ต่อผู้ร่วมในเหตุการณ์ และต่อตัวเหตุการณ์เอง โดยความคิดเห็นนั้นๆ
อาจเป็นในเชิงบวกหรือในเชิงลบ หากพบว่ามีการใช้คำบางคำ หรือมีการใช้กลุ่มคำที่มี
ความหมายใกล้เคียงกันบ่อยๆ ก็แสดงว่าผู้ผลิตตัวบทตั้งใจที่จะนำเสนอประเด็นสำคัญ
ที่แฝงความหมายบางอย่างแก่ผู้รับสาร (Machin and Mayr, 2012: 37)

ผลการวิจัยพบการเลือกใช้คำศัพท์จำนวนมากในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียน
ประจำจังหวัดสื่ออุดมการณ์เกียรติภูมิ โดยประกอบสร้างด้วยชุดความคิด 3 ชุดได้แก่
1) การมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ 2) การมีความเป็น
เลิศทางวิชาการและการกีฬา 3) การมีชื่อเสียง ซึ่งทั้งสามชุดดังกล่าวส่งผลต่อความคิด
และการกระทำของนักเรียนคือการภาคภูมิใจและเทิดทูนโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

7.2.1 การมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ

โรงเรียนประจำจังหวัดโดยมากจะตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และมักเป็น
โรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดนั้นๆ ซึ่งมีประวัติการก่อตั้งที่ยาวนาน ดังนั้นหลายโรงเรียน
จึงมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญที่มีความเกี่ยวข้อง อาทิ เป็นผู้ก่อตั้ง

เป็นเจ้าของ ชนชั้นปกครอง เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาต่างๆ อาทิ บริจาคที่ หรือ เงินทุนในการสร้างหรือทุนการศึกษาเป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“เจ้าพิริยะเทพวงศ์ก่อตั้งขึ้นมา เป็นแหล่งวิชาความรู้จิตชูธรรม”
(โรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่)

โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่เดิมเปิดเรียนอยู่ระหว่างวัดพระบาทกับวัดมิ่งเมือง (ปัจจุบันวัดทั้งสองได้ขยายเขตเป็นวัดเดียวกัน มีชื่อว่า วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร) ชื่อในสมัยนั้นคือ “โรงเรียนเทพวงศ์” ตามชื่อเจ้าผู้ครองนครแพร่ ซึ่งเป็นผู้เริ่มก่อตั้งโรงเรียนประมาณก่อน พ.ศ. 2444 หลังจากเกิดกบฏเงี้ยวปล้นเมืองแพร่ พ.ศ. 2445 โรงเรียนเทพวงศ์ได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดมีชื่อว่า “โรงเรียนตัวอย่างเมืองแพร่” (ประวัติโรงเรียนพิริยาลัย ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าโรงเรียนก่อตั้งใน พ.ศ. 2444 ซึ่งมีอายุถึง 116 ปี และก่อตั้งโดยชนชั้นปกครอง ประวัติของโรงเรียนยิ่งก่อตั้งมานานและมีความเชื่อมโยงกับบุคคลสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้ง ซึ่งมีผลต่อชื่อเสียงของโรงเรียนเช่นกัน

7.2.2 ความเป็นเลิศทางวิชาการ การกีฬา หรือด้านอื่นๆ

ด้วยหน้าที่หลักของโรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ โดยเฉพาะความรู้ทางด้านวิชาการ จึงพบว่าทุกโรงเรียนจะสื่อความถึงความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ทั้งนี้ บางโรงเรียนยังสื่อความเป็นเลิศทางด้านอื่นๆ อาทิ การกีฬา หรือการดนตรี เป็นต้น

ความเป็นเลิศทางวิชาการพบกลุ่มคำที่สื่อความดังต่อไปนี้ **แหล่งวิชา** ส่งเสริมปัญญา ปัญญาไว ศาสตร์ศิลป์ นำปัญญา ส่งเสริม มุ่งศึกษา เรียนดี เชี่ยวชาญ วิทยา ประสิทธิ์ เพียรรู้เรียน เพิ่มพูนปัญญา วิชาการ ดังตัวอย่างด้านล่าง

ตัวอย่างที่ 2

“เรา พ.ท.นามกระตื่องเฟื่องฟู แหล่งความรู้เราหญิงชายได้อาศัย
ก่อให้เกิดเลศิวิชาปัญญาไว สร้างน้ำใจให้ร่วมรักสามัคคี”

(โรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง)

จากตัวบทข้างต้นพบการใช้คำว่า *แหล่งความรู้ ก่อเกิด เลิศ วิชา ปัญญา* ไว เพื่อสื่อความถึงโรงเรียนพัทลุงเป็นศูนย์รวมความรู้ที่สร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ทั้งนี้ การใช้คำว่า *“ปัญญา”* ต่อท้าย ยังสื่อความถึงการเป็นผู้ที่มีความฉลาด โดยมากเพลงมาร์ชโรงเรียนมักจะมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ ที่มาจากการมีชื่อเสียงทางด้านวิชาการของนักเรียนหรือคณาจารย์ของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

ความเป็นเลิศทางด้านการกีฬาหรือการดนตรี ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นโรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้นักเรียนพร้อมไปสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น จากการวิจัยพบว่ามาร์ชโรงเรียนจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาแม้ว่าการกีฬาจะมุ่งเน้นให้นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง และสร้างความสามัคคี รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัยแล้ว เพลงมาร์ชมักมุ่งนำเสนอเนื้อหาที่สื่อถึงความเป็นเลิศด้านกีฬา อาทิ *การกีฬาไม่เคยกลัวใคร ไม่ยอมให้ใครดูแคลนในงานกีฬา ฝึกกีฬาเชี่ยวชาญหาญแข่งขัน กีฬาเด่นเป็นสง่ามานานปี แข่งขันไม่หวั่นไหว กล้าผจญ ชนะโดยงาม สู้ไม่หนี สู้ไม่ถอย ไม่ขลาดขาม กล้า เอาชัยให้สามัคคี เป็นต้น*

ตัวอย่างที่ 3

“เล่นกีฬาไวลาย เล่นด้วยใจซื่อตรง”

(โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์)

จากตัวบทข้างต้นการใช้คำ *“ไวลาย”* หมายถึง แสดงความกล้าหาญหรือความสามารถอันเป็นลักษณะพิเศษของตนฝากไว้ให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน. ออนไลน์. 2554) ซึ่งสื่อความว่าโรงเรียนมุ่งเน้นปลูกฝังให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางด้านการกีฬา และแสดงศักยภาพด้านนี้ออกมาให้เป็นທີ່ประจักษ์ต่อผู้อื่น แต่ทั้งนี้ยังปลูกฝังความซื่อสัตย์ในการเล่นกีฬาควบคู่กันไปด้วย

ความเป็นเลิศทั้งทางด้านวิชาการ การกีฬา หรือด้านอื่นๆ ถูกประกอบสร้างให้โรงเรียนประจำจังหวัดเป็นศูนย์รวมของวิชาความรู้ที่เกิดจากคณาจารย์ และส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการของนักเรียน อีกทั้งความเป็นเลิศทางด้านการกีฬา หรือด้านอื่นๆ อาทิ ดนตรี ก็ยังเป็นวาทกรรมหลักที่สร้างความมีชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนและผู้เรียนอีกด้วย

7.2.3 การมีชื่อเสียง

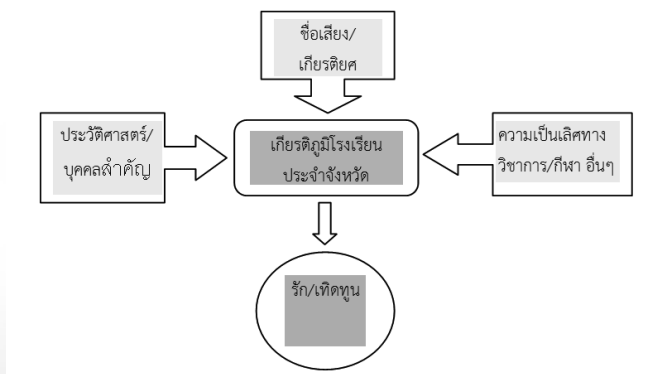
ผลการวิจัยพบการเลือกใช้คำศัพท์ที่สื่อถึงความคิดว่าการมีประวัติอันยาวนาน ความเป็นเลิศทั้งวิชาการและการกีฬา นำพาซึ่งชื่อเสียงและเกียรติภูมิ เช่น สร้างสมเกียรติประวัติ น้ำเงินชมพูชูศรีศักดิ์ สว่างเกียรติ เกียรติกำจร สถาบันบึงกาฬ สวยสง่า เด่นเป็นศรีสารคาม ก้องเกริกไกลเลื่องลือกระเดื่องงาม สร้างเกียรติยศชื่อเสียง ให้เกรียงไกร แหล่งเรียนวิทยาเกริกกล้าเกียรติกำจร รุ่งเรืองกระเดื่องไกล คู่บุญ คู่จังหวัด ยืนยงคงอยู่คู่ประจวบวิทยาตราปล้นดินฟ้า สมศักดิ์ศรีชาวนครพนม

ตัวอย่างที่ 4

“อุดรพิทย์ชื่อสถิตทั่วแดนไกล เกียรติกำจายก้องอยู่คู่ธานี”

(โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี)

จากตัวบทข้างต้น “ทั่วแดนไกล” สื่อความให้เห็นว่า โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลมีชื่อเสียงอันกว้างไกล ทั้งนี้การใช้คำว่า “กำจาย” “ก้อง” “คู่ธานี” ต่อท้ายคำว่า “เกียรติ” ยังตีความได้ว่าเกียรติหรือชื่อเสียงของโรงเรียน กระจายและดังก้องไปไกลซึ่งสื่อให้เห็นว่าโรงเรียนนี้เป็นไม่ใช่เป็นเพียงโรงเรียนที่คู่จังหวัดอุดรธานีเท่านั้นแต่ยังเป็นที่ยังักของคนทั่วประเทศ

แผนภาพ อุดมการณ์เกียรติภูมิโรงเรียนประจำจังหวัด

เกียรติภูมิของโรงเรียนประจำจังหวัดข้างต้นถูกประกอบสร้างผ่านกลวิธีทางภาษาว่าด้วยเรื่อง การที่โรงเรียนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีบุคคลสำคัญ อาทิ เจ้านายชนชั้นปกครอง เป็นผู้สร้างหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ โรงเรียนประจำจังหวัดมักเป็นโรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดนั้นๆ ประกอบกับโรงเรียนอยู่ในตัวจังหวัดและเป็นโรงเรียนแห่งแรกซึ่งได้รับการสนับสนุนทางด้านต่างๆ รวมถึงอัตราการแข่งขันที่สูงจึงทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีบุคลากรทางด้านการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ เพลงมาร์ชยังสื่อความถึงความเป็นเลิศทางด้านอื่นๆ ด้วย อาทิ การกีฬา การดนตรี เป็นต้น ชุดความคิดดังกล่าวยังช่วยเสริมชุดความคิดเรื่องความมีชื่อเสียงของโรงเรียนหรือเกียรติยศของโรงเรียน อุดมการณ์เกียรติภูมียังหล่อหลอมให้นักเรียนทั้งศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่าหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรักและเทิดทูนโรงเรียนของตนอีกด้วย

7.3 วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural practice)

อุดมการณ์เกียรติภูมิในวาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัด คือความรักและการเทิดทูนของนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องจนกลายเป็นค่านิยมอันนำมาซึ่งเกียรติภูมิ กล่าวคือ ความนิยมในการได้เข้าศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียง มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ก่อปรกับความเป็นเลิศทั้งทางวิชาการและด้านอื่นๆ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ความรัก และการเทิดทูนของตัวนักเรียน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างตัวบทตลอดจนอุดมการณ์ดังกล่าวจึงมีหลายประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ของโรงเรียน บทบาทหน้าที่ของสถาบันการศึกษา ค่านิยมทางการศึกษาระบบการศึกษาไทย ความกตัญญู และความต้องการการยอมรับของสังคม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนประจำจังหวัดมักเป็นโรงเรียนแห่งแรกของจังหวัดจึงมักเป็นโรงเรียนที่มีประวัติและอายุที่ยาวนาน การเป็นศูนย์กลางการศึกษาแห่งแรกของจังหวัดจึงมักมีความสำคัญของความเป็นโรงเรียนที่เป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับโรงเรียนประจำจังหวัดมักก่อตั้งขึ้นโดยบุคคลสำคัญ อาทิ เจ้านาย เจ้าเมือง ชนชั้นปกครอง ยิ่งส่งเสริมให้โรงเรียนประจำจังหวัดมีความสำคัญกว่าโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดเดียวกัน อาทิ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา การเป็นศูนย์รวมของนักเรียนหัวกะทิ หรือการเป็นศูนย์รวมของคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงพบว่าบางโรงเรียนมีชื่อบุคคล

สำคัญดังกล่าวในเนื้อเพลงด้วย การเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดจึงมีส่วนสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของโรงเรียน

โรงเรียนประจำจังหวัดเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายซึ่งโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทและหน้าที่ในการให้ความรู้ บ่มเพาะให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป โรงเรียนประจำจังหวัดมักเป็นศูนย์การศึกษาของจังหวัดนั้นๆ ทั้ง คณาจารย์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา จึงทำให้มีอัตราการแข่งขันที่สูง เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนประจำจังหวัดจึงมีนักเรียนหัวกะทิของจังหวัดนั้นมารวมกัน นักเรียนเหล่านี้มีสติปัญญาที่เก่ง ทั้งนี้ค่านิยมทางการศึกษาที่ผู้ปกครองเองต้องการให้บุตรหลานได้เข้าศึกษาในโรงเรียนที่ดีที่สุด เหตุผลดังกล่าวนี้จึงเป็นปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลให้เพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดมีเนื้อความที่สื่อถึงความเป็นเลิศทางวิชาการของนักเรียน การมีชื่อเสียงจากการเป็นสถานศึกษาที่ดีที่สุดที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ให้กับจังหวัดและประเทศชาติ ล้วนสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียนและผู้ปกครองจนกลายเป็นค่านิยมทางสังคม

สังคมไทยได้ให้คุณค่าและความหมายของความกตัญญู ความกตัญญูเป็นสัญลักษณ์ของความดี ดังจะเห็นได้จากสำนวนไทยที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญู เช่น อยู่บ้านท่านอย่านั่งดูดาบ บั่นวัวบั่นควายให้ลูกท่านเล่น คำน้ำนม เลือดข้นกว่าน้ำ หรือเรามักจะได้ยินวลีที่ว่า “ความกตัญญูตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี” ความกตัญญูต่อพ่อแม่หรือต่อผู้มีพระคุณ ทั้งนี้โรงเรียนถือเป็นบ้านหลังที่สองชีวิตส่วนใหญ่ของนักเรียนจะอยู่ที่โรงเรียน ครูถือเป็นพ่อแม่คนที่สองที่คอยเลี้ยงดู บ่มเพาะ ชัดเกล้าให้นักเรียนกลายเป็นคนดี ค่านิยมดังกล่าวถือเป็นแนวคิดที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ดังนั้นเราจึงพบว่าเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดมีเนื้อหาให้นักเรียนมีความรัก ความผูกพัน รวมถึงการเทิดทูนโรงเรียนและครูซึ่งเป็นผู้มีพระคุณที่นักเรียนควรทวาทน

ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยและความเคารพนับถือเป็นหนึ่งในเป็นลำดับขั้นความต้องการตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของตามแนวคิดของ (Maslow, 1970: 39) ทั้งนี้การสร้างความภูมิใจเป็นแรงผลักดันสำคัญให้มนุษย์กระทำการสิ่งต่างๆ หนึ่งในนั้นคือการเป็นที่ยอมรับทางสังคม การเป็นที่ยอมรับของสังคม การได้รับความชื่นชม ชื่นชอบ เช่นเดียวกันการเป็นนักเรียนโรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงย่อมนำพาซึ่งความภาคภูมิใจของนักเรียนและผู้ปกครองด้วย แนวความคิดดังกล่าวจึงส่งผลต่อความคิด

และการกระทำของผู้คนในสังคมไทยที่นิยมส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนประจำจังหวัด อันนำมาซึ่งอัตราการแข่งขันที่สูงและเป็นแหล่งรวมนักเรียนเรียนดีดังที่กล่าวไปแล้ว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการสร้างเนื้อเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดมีเนื้อหาเกี่ยวกับความมีชื่อเสียงจากความเป็นเลิศทางวิชาการ

8. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ กล่าวคือเป็นการขยายพื้นที่การศึกษาโดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) นอกจากนี้ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน กล่าวคืออุดมการณ์ที่ได้จากการวิจัยนี้จะเปิดเผยให้เห็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใต้เพลงมาร์ชประจำโรงเรียน ได้แก่ ความสามัคคี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประวัติและที่มาของโรงเรียน เกียรติยศและสถานศึกษาและอื่นๆ ชุดความคิดเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนเพื่อกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติมีความรัก ความสามัคคีและมีลักษณะอันพึงประสงค์อันจะส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตข้างหน้า

เพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดหลายแห่งเป็นโรงเรียนชายล้วนมาก่อนดังจะเห็นจากเพลงที่สื่อความถึงผู้ชาย อาทิ “สีโลหิตเกลียวกลมสมชาติชาย ขมพูนหมายสี่เด่นเป็นคนจริง” (โรงเรียนอุดรดิตถ์) หรือ “ลูกผู้ชายต้องไวลายไม่ย่อท้อ ลูกผู้ชายเคารพต่อเหตุผล ลูกผู้ชายต้องรู้ค่าความเป็นคน” (โรงเรียนปราจิณราษฎร์บำรุง) โรงเรียนปราจิณราษฎร์บำรุง เดิมเป็นโรงเรียนชายล้วน เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2456 สิ่งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในอดีตสังคมให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และผู้ชายมีโอกาสด้านการศึกษามากกว่าผู้หญิง แม้ว่าในระยะหลังหลายจังหวัดจะมีโรงเรียนสตรีที่ก่อตั้งมาที่หลังควบคู่กับโรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งโดยมากเป็นโรงเรียนชายล้วนมาก่อน และโรงเรียนชายล้วนจะกลายเป็นโรงเรียนสหศึกษาในเวลาต่อมาก็ตาม แต่โรงเรียนประจำจังหวัดก็คงเพลงมาร์ชเดิมไว้เพื่อคงประวัติศาสตร์การเป็นโรงเรียนชายล้วนมาก่อนสิ่งดังกล่าวสะท้อนให้เห็นสังคมชายเป็นใหญ่ในสังคมไทยได้อย่างชัดเจน

เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากอุดมการณ์หลักที่เพลงมาร์ชประกอบสร้างอุดมการณ์เกียรติภูมิแล้ว เพลงมาร์ช ประกอบสร้างอุดมการณ์รักชาติและสถาบันสำคัญของสังคมไทยได้แก่ ชาติ ศาสนา และ สถาบันพระมหากษัตริย์ วาทกรรมชุดนี้ยังมีความสัมพันธ์กับวาทกรรมชุดอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น เพลงชาติไทย หรือ ความหมายของธงชาติไทย เพลงมาร์ชจึงมีส่วนหล่อหลอมให้คนในชาติมีความรัก สามัคคีกัน อันเป็นคุณสมบัติอันพึงประสงค์ที่ดีในการสร้างพลเมืองของชาติไทย ทั้งนี้วาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องโรงเรียน ไม่ให้ผู้ใดมาหยามเกียรติและนักเรียนสามารถเสียสละชีวิตได้ ผู้วิจัยเห็นว่าวาทกรรมที่เพลงมาร์ชโรงเรียนมีเนื้อหาดังกล่าวนั้นได้รับอิทธิพลจากลักษณะและประเภทของเพลงมาร์ช เนื่องจากเพลงมาร์ชเป็นเพลงที่ใช้สำหรับเดินแถวสำหรับทหาร ดังนั้นท่วงทำนองและเนื้อเพลงจึงมีลักษณะคล้ายกับเพลงมาร์ชของทหารที่ต้องปกป้องประเทศ

วาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดใช้เป็นสื่อผ่านกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตลอดระยะเวลาการเป็นนักเรียนของโรงเรียนประจำจังหวัดนั้นๆ นักเรียนต้องฟังเพลงมาร์ชหลายพันครั้ง เพลงจึงตกย้ำและมีอำนาจในการสร้างลักษณะนักเรียนอันพึงประสงค์ เพลงมาร์ชเป็นเครื่องมือที่มีพลังของรัฐในการควบคุมนักเรียนให้เป็นพลเมืองของรัฐ และในขณะเดียวกันโรงเรียนเองก็ใช้เพลงมาร์ชเป็นสื่อผ่านกิจกรรมเพื่อควบคุมให้นักเรียนเป็นระเบียบ โรงเรียนประจำจังหวัดนั้นโดยมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ การควบคุมและการจัดการนักเรียนจึงเป็นเรื่องไม่ถ่วงน้ำหนัก เพลงจึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ การร่วมนักเรียนเข้าแถวหน้าเสาธง หรือการร่วมนักเรียนเข้ากิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ดังนั้นเพลงจึงมีพลังและอำนาจในการควบคุมร่างกายของนักเรียนให้เป็นไปตามที่โรงเรียนต้องการ

ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้ปกครองที่บุตรหลานสามารถเข้าศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัดยังเป็นสิ่งที่ตกย้ำความไม่เท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม ในระบบสังคมทุนนิยมที่ผู้ครอบครองวัตถุหรือมีรายได้มากกว่าย่อมได้รับการยอมรับจากสังคมที่มากกว่า โรงเรียนประจำจังหวัดจึงเป็นเครื่องหมายทางวัตถุที่มีค่าอย่างหนึ่งของระบบการศึกษาที่ผู้คนจำนวนมากต้องการเข้าไปศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนประจำจังหวัดมักได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะค่าสนับสนุนทางการศึกษาของผู้ปกครองที่อัดฉีดให้โรงเรียนเพื่อให้ลูกหลานของตนมีสิทธิ์เข้าศึกษา

ดังนั้นผู้ที่มีรายได้มากย่อมได้สิทธินั้นมากกว่า เกียรติภูมิของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนประจำจังหวัดจึงสร้างความมีชื่อเสียงหรือความมีหน้ามีหน้าทางสังคมต่อนักเรียนและผู้ปกครอง นอกจากนี้โรงเรียนประจำจังหวัดยังตอกย้ำความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนประจำจังหวัดและโรงเรียนประจำอำเภอหรือโรงเรียนขนาดเล็ก แม้อุดมการณ์เกียรติภูมิมักถูกประกอบสร้างทั้งในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่โรงเรียนขนาดใหญ่มักถูกประกอบสร้างจนกลายเป็นค่านิยมของผู้คนในสังคม ความไม่เสมอภาคนี้เห็นได้จากธุรกิจสอนพิเศษเพื่อให้ผู้แข่งขันสามารถสอบเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดนั้นๆ ซึ่งเป็นธุรกิจที่เติบโตและสร้างรายได้ให้กับครูหรือผู้ประกอบการสอนพิเศษ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่ามีผู้ที่เกี่ยวข้องใช้อุดมการณ์ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ของตน

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ภาษากับอุดมการณ์วาทกรรมเพลงมาร์ชโรงเรียนประจำจังหวัดไทย” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2561 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- ดำรงค์ ฐานดี (มปป). **ความรู้เรื่องสังคมและวัฒนธรรม**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทพ บุญตานนท์ (2559). **เพลงมาร์ชทหารกับการสร้างภาพลักษณ์กองทัพผู้ปกป้องชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์**. วารสารมนุษยศาสตร์สาร ปีที่ 17 ฉบับที่ 2. หน้า 129-171.
- ปณิธาน บรรณาธรรม (2558). **การสื่อความหมายในเพลงประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. เอกสารประกอบการประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติครั้งที่ 2. 26-27 พ.ย. 2558.
- พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ (2554). **วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2475 ถึง พ.ศ. 2550**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมศินี ภัทรมูธา และ พชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2554). **เพลงประจำจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง: วัฒนธรรมและความเชื่อ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วรวัชพันธุ์ ชูโต และ กิตติ กันภัย (2551). **ประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยและผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม**. วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 2551. หน้า 27-47.

อัจฉราพร ไกรบุตร และ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2559). **วัฒนธรรมในบทเพลงปลุกใจให้รักชาติระหว่าง พ.ศ. 2510-2550**. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2559. หน้า 61-69.

Fairclough, N. 1992. **Discourse and Social Change**. Cambridge: Polity Press.

_____, N. (1995). **Media Discourse**. London: Edward Arnold.

Jorgenson, M. and L. Phillips. 2002. **Discourse Analysis as Theory and Method**. London: SAGE.

Hymes. Dell. (1972). **Editorial Introduction to Language in Society**, Language in Society, 1(1):1-14.

Machin, D. and A. Mayr. 2012. **How to Do Critical Discourse Analysis**. London, California. Singapore, New Delhi: SAGE. Publishing Service.

Maslow, Abraham. (1970). **Motivative and Personality**. New York: Harper and row publisher.

Simpson, P. (1993). **Language, Ideology and Point of View**. London: Routledge.

Thomson, J.B. (1984). **Studies in the Theory of Ideology**. London: Polity Press.

van Dijk, T., ed. (1997). **Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction**. Vol.2, **Discourse as Social Interaction**. London: Sage.

van Dijk, T.A. 1995. "Discourse semantics and ideology." **Discourse & Society**. SAGE: 6(2): 243-289.

Wennerstrom, A. (2006). **Discourse Analysis in the Language Classroom**. Volume 2, **Genres of Writing**. Ann Arbor: The University of Michigan Press.

ราชบัณฑิตยสถาน (2554). พจนานุกรมออนไลน์ เข้าถึงจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/> เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2560

ประวัติโรงเรียนปิริยาลัย เข้าถึงจาก <https://sites.google.com/a/piriyalai.ac.th/piriyalai/prawati-rongreiyin> เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560